

بسمه تعالی

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تبریز

دانشکده پرستاری و مامایی تبریز

گروه پرستاری سلامت جامعه

نام درس: پرستاری سلامت جامعه شماره درس: ۱۱۱۰۹۳۱۹

تعداد و نوع واحد: ۱/۵ واحد نظری

پیشنیاز: ندارد

رشته تحصیلی: پرستاری

مقطع تحصیلی دانشجویان: کارشناسی نیمسال تحصیلی: ۹۶-۹۷ مدت زمان ارائه درس: ۲ ساعت نظری

محل برگزاری: دانشکده پرستاری مامایی تبریز روز تشکیل کلاس: پنجشنبه ها ۱۰-۱۲ مکان تشکیل کلاس: کلاس ۳

نام مدرس: دکتر محمد حسن صاحبی حق،

هدف کلی درس:

هدف از تدریس این درس انتقال دانش و اطلاعات لازم در زمینه سلامت جامعه و مبانی آن به شما دانشجویان عزیز است شما در طی این درس با خدمات بهداشتی و نقشهای پرستار بهداشت جامعه آشنا شده هم چنین آگاهی های لازم را در زمینه نظام های ارائه دهنده خدمات بهداشتی در ایران و جهان ، مراقبتهای بهداشتی اولیه ، الویتهای بهداشتی در ایران، ایمن سازی و بهداشت مدارس کسب خواهید کرد از شما انتظار می رود در پایان این درس قادر باشید نقش خود را به عنوان پرستار جامعه در بررسی و شناخت و تشخیص مشکلات بهداشتی و برنامه ریزی جهت حل آنها بر اساس مراحل فرایند پرستاری و پرستاری مبتنی بر شواهد بعهدده گیرید.

اهداف میانی درس: با توجه به سرفصل های درسی در جدول زیر آمده است.

اهداف رفتاری درسی: متناسب با اهداف میانی در جدول ذیل آمده است.

شماره جلسه	نام مدرس	تاریخ جلسه	اهداف میانی (رئوس مطالب)	اهداف ویژه (بر اساس سه حیطة اهداف آموزشی : شناختی، عاطفی، روان حرکتی)	طبقه هر حیطة	بارم بندی سوالات	روش یاددهی یادگیری	مواد و وسایل آموزشی	زمان جلسه (دقی قه)	تکالیف دانشجو	نحوه ارزشیابی
۱	دکتر صاحبی حق	۹۶/۱۱/۲۶	آشنایی با دانشجویان و معرفی درس؛ تعریف پرستاری؛ تعریف بهداشت.	۱. پرستاری را از دیدگاه انجمن پرستاران آمریکا در یک سطر تعریف نماید، ۲. ماهیت کارهای پرستاری را در سه سطر تبیین نماید؛ ۳. گرایشهای پرستاری را نام ببرد، ۴. نوع کارهای پرستار را در سه حیطة مستقل، وابسته و نیمه وابسته توضیح دهد، ۵. علم بودن بهداشت را در دو سطر توضیح دهد؛ ۶. هنر بودن بهداشت را در دو سطر توضیح دهد؛ ۷. اهداف علم بهداشت را نام ببرد؛ ۸. امید زندگی را در یک سطر تعریف نموده و برای آن یک مثال بزند؛ ۹. منظور از کوششهای دسته جمعی در بهداشت را در دو سطر توضیح دهد.	دانش و درک	۱/۵ نمره	سخنرانی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی	ویدئوپروژکتور و وایت برد،	۹۰	حضور به موقع در کلاس، شرکت فعال در کلاس و مشارکت در بحث	آزمونهای تکوینی و تراکمی (مرحله ای و پایانی)
۲	دکتر صاحبی حق	۹۶/۱۲/۳	ادامه تعریف بهداشت؛	۱. تکنیکهای بهداشت را نام برده و هر کدام را در دو سطر توضیح دهد؛	درک و	۱/۵ نمره	سخنرانی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی	ویدئوپروژکتور و وایت برد،	۹۰	حضور به موقع در کلاس،	آزمونهای تکوینی و تراکمی

شماره جلسه	نام مدرس	تاریخ جلسه	اهداف میانی (رئوس مطالب)	اهداف ویژه (بر اساس سه حیطه اهداف آموزشی: شناختی، عاطفی، روان حرکتی)	طبقه هر حیطه	بارم بندی سوالات	روش یاددهی یادگیری	مواد و وسایل آموزشی	زمان جلسه (دقیقه)	تکالیف دانشجوی	نحوه ارزیابی	
			پیشگیری، انواع و مراحل آن؛ تعریف جامعه.	۲. معنی لغوی و مفهومی پیشگیری را در دو سطر توضیح دهد؛ ۳. سیر بیماری را در ۳ سطر توضیح دهد؛ ۴. سطوح پیشگیری را نام برده و هر کدام را در دو سطر تعریف نماید ۵. برای هر کدام از سطوح پیشگیری یک مثال بنویسد؛ ۶. جامعه را از دیدگاه ساندرز تعریف نموده و کاربرد آن را در پرستاری سلامت جامعه در ۳ سطر توضیح دهد، ۷. مدل بررسی جامعه را ترسیم نماید؛							شرکت فعال در کلاس و مشارکت در بحث	(مرحله ای و پایانی)
۳	دکتر صاحبی حق	۹۶/۱۲/۱۰	تاریخچه بهداشت؛ بهداشت از دیدگاه اسلام.	۱. تاریخچه بهداشت را در ایران قبل از اسلام و بعد از اسلام توضیح دهد؛ ۲. ارتباط بین دین و بهداشت را در ۳ سطر توضیح دهد، ۳. دستورات بهداشتی دین اسلام را بر اساس علم بهداشت روز نقد نماید.	دانش و درک و تجزیه و تحلیل	۱/۵ نمره	سخنرانی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی	ویدئوپروژکتور و وایت برد،	۹۰	حضور به موقع در کلاس، شرکت فعال در کلاس و مشارکت در بحث	آزمونهای تکوینی و تراکمی (مرحله ای و پایانی)	

شماره جلسه	نام مدرس	تاریخ جلسه	اهداف میانی (رئوس مطالب)	اهداف ویژه (بر اساس سه حیطه اهداف آموزشی: شناختی، عاطفی، روان حرکتی)	طبقه هر حیطه	بارم بندی سوالات	روش یاددهی یادگیری	مواد و وسایل آموزشی	زمان جلسه (دقیقه)	تکالیف دانشجوی	نحوه ارزیابی
۴	دکتر صاحبی حق		تاریخچه و گستره کاری پرستاری سلامت جامعه؛ نقش ها و فعالیت های پرستاری سلامت جامعه در تیم سلامت؛	۱. پرستاری بهداشت جامعه را در ۳ سطر تعریف نماید، ۲. فرق پرستار سلامت و پرستار بالینی را در ۵ مورد توضیح دهد؛ ۳. تاریخچه پرستاری سلامت جامعه را در ۵ سطر توضیح دهد؛ ۴. حداقل ۵ مورد از نقشهای پرستار سلامت را نام برده و در ۱۰ سطر توضیح دهد.	دانش و درک	۱/۵ نمره	سخنرانی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی	ویدئوپرو و ژکتور و وایت برد،	۹۰	حضور به موقع در کلاس، شرکت فعال در کلاس و مشارکت در بحث	آزمونهای تکوینی و تراکمی (مرحله ای و پایانی)
۵ و ۶		۹۶/۱۲/۱۷ و ۹۶/۱۲/۲۴	مفاهیم سلامتی؛ عوامل تعیین کننده های سلامت (زیستی، فرهنگی - اجتماعی و ...)	۱. سلامتی را از دیدگاه سازمان بهداشت جهانی تعریف نماید؛ ۲. مزایا و معایب تعریف سازمان بهداشت جهانی را در مورد سلامتی در ۳ مورد بیان نماید؛ ۳. ابعاد سلامتی را نام برده و هر کدام را در ۲ سطر توضیح دهد؛ ۴. هر کدام از عوامل تعیین کننده سلامت را نام برده و در ۳ سطر توضیح دهد.	دانش و درک	۱/۵ نمره	سخنرانی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی	ویدئوپرو و ژکتور و وایت برد،	۹۰	حضور به موقع در کلاس، شرکت فعال در کلاس و مشارکت در بحث	آزمونهای تکوینی و تراکمی (مرحله ای و پایانی)
۷	دکتر صاحبی حق	۹۷/۱/۱۶	نظام ها و سازمان - های ارائه خدمات بهداشتی در کشور	۱. انواع سیستم های ارائه خدمات بهداشتی - درمانی جهان را نام برده و در ۵ سطر توضیح دهد،	دانش و درک	۱/۵ نمره	سخنرانی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی	ویدئوپرو و ژکتور و وایت برد،	۹۰	حضور به موقع در کلاس،	آزمونهای تکوینی و تراکمی

شماره جلسه	نام مدرس	تاریخ جلسه	اهداف میانی (رئوس مطالب)	اهداف ویژه (بر اساس سه حیطه اهداف آموزشی: شناختی، عاطفی، روان حرکتی)	طبقه هر حیطه	بارم بندی سوالات	روش یاددهی یادگیری	مواد و وسایل آموزشی	زمان جلسه (دقیقه)	تکالیف دانشجو	نحوه ارزشیابی
			جمهوری اسلامی ایران و جهان.	۲. سیستم ارائه خدمات بهداشتی - درمانی کشور جمهوری اسلامی ایران (سیستم شبکه) رادر ۵ سطر توضیح دهد؛ ۳. واحدهای ارائه دهنده خدمت در سطح اول سیستم شبکه را نیم صفحه تشریح نماید؛ ۴. واحدهای ارائه دهنده خدمت در سطح دوم سیستم شبکه را نیم صفحه تشریح نماید؛ ۵. واحدهای ارائه دهنده خدمت در سطح سوم سیستم شبکه را نیم صفحه تشریح نماید؛						شرکت فعال در کلاس و مشارکت در بحث	(مرحله ای و پایانی)
۸	دکتر صاحبی حق	۹۷/۱/۲۳	مراقبتهای بهداشتی اولیه، اهمیت و نقش پرستار در حفظ و ارتقاء سلامت و رشد کودک،	۱. مراقبتهای بهداشتی اولیه را در دو سطر تعریف نماید؛ ۲. اصول مراقبتهای بهداشتی اولیه را تعریف نموده و برای هر کدام یک مثال بزند. ۳. دوازده رکن اساسی مراقبتهای اولیه بهداشتی را نام برده و هر کدام را در ۳ سطر توضیح دهد؛ ۴. کنترل بهداشتی کودکان زیر ۶ سال را در ده سطر توضیح دهد؛	دانش و درک	۱/۵ نمره	سخنرانی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی	ویدئوپروژکتور و وایتبرد،	۹۰	حضور به موقع در کلاس، شرکت فعال در کلاس و مشارکت در بحث	آزمونهای تکوینی و تراکمی (مرحله ای و پایانی)

شماره جلسه	نام مدرس	تاریخ جلسه	اهداف میانی (رئوس مطالب)	اهداف ویژه (بر اساس سه حیطه اهداف آموزشی : شناختی، عاطفی، روان حرکتی)	طبقه هر حیطه	بارم بندی سوالات	روش یاددهی یادگیری	مواد و وسایل آموزشی ی	زمان جلسه (دقی قه)	تکالیف دانشجو	نحوه ارزشیابی
۹	دکتر صاحبی حق	۹۷/۱/۳۰	واکسیناسیون و ایمنی	۱. برنامه واکسیناسیون رایج در کشور را به طور کامل بنویسد؛ ۲. عوارض واکسیناسیون و نحوه برخورد با آنها را در ۵ سطر توضیح دهد؛ ۳. برنامه تاخیری واکسیناسیون برای کودکان زیر ۶ سال و بالای ۶ سال را به طور کامل بیان نماید؛ ۴. برنامه ایمن سازی زنان باردار را در سه سطر توضیح دهد.	دانش و درک	۱/۵ نمره	سخنرانی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی	ویدئوپرو ژکتور و وایت برد،	۹۰	حضور به موقع در کلاس، شرکت فعال در کلاس و مشارکت در بحث	آزمونهای تکوینی و تراکمی (مرحله ای و پایانی)
۱۰	دکتر صاحبی حق	۹۷/۲/۶	اصول نیاز سنجی بهداشتی جامعه پرستار و اقتصاد سلامت	۱. اهمیت نیاز سنجی را در ۲ سطر توضیح دهد؛ ۲. نیاز را در یک سطر توضیح دهد و انواع آن را نام برده و در یک سطر توضیح دهد؛ ۳. مراحل نیاز سنجی را در ۴ سطر توضیح دهد. ۴. اقتصاد سلامت را در ۲ سطر تعریف نماید؛ ۵. تاثیر متقابل اقتصاد و سلامت را در ۶ سطر تشریح نماید.	دانش و درک	۱/۵ نمره	سخنرانی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی	ویدئوپرو ژکتور و وایت برد،	۹۰	حضور به موقع در کلاس، شرکت فعال در کلاس و مشارکت در بحث	آزمونهای تکوینی و تراکمی (مرحله ای و پایانی)

شماره جلسه	نام مدرس	تاریخ جلسه	اهداف میانی (رئوس مطالب)	اهداف ویژه (بر اساس سه حیطه اهداف آموزشی: شناختی، عاطفی، روان حرکتی)	طبقه هر حیطه	بارم بندی سوالات	روش یاددهی یادگیری	مواد و وسایل آموزشی	زمان جلسه (دقیقه)	تکالیف دانشجوی	نحوه ارزشیابی
				۶ انواع هزینه ها را براساس وضعیت سلامت افراد جامعه در ۵ سطر توضیح دهد.							
۱۱	دکتر صاحبی حق	۹۷/۲/۲۰	بهداشت مدارس،	۱. بهداشت مدارس را در یک سطر تعریف نماید؛ ۲. حداقل پنج خصوصیت مدارس مروج سلامت را نام ببرد؛ ۳. حداقل ۳ هدف بهداشت مدارس را بیان نماید. ۴. ضرورت بهداشت مدارس را در ۵ سطر توضیح دهد. ۵. اصول کلی خدمات بهداشت مدارس را در ۳ محور آموزش بهداشت، بهداشت محیط و خدمات بهداشتی و هر کدام را در ۵ سطر توضیح دهد. ۶. نقش پرستار بهداشت مدرسه را در قالب سطوح پیشگیری اولیه و ثانویه در ۶ سطر توضیح دهد.	دانش و درک	۱/۵ نمره	سخنرانی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی	ویدئوپرو و ژکتور و وایت برد،	۹۰	حضور به موقع در کلاس، شرکت فعال در کلاس و مشارکت در بحث	آزمونهای تکوینی و تراکمی (مرحله ای و پایانی)
۱۲	دکتر صاحبی حق	۹۷/۲/۲۷	پرستار و گروههای آسیب پذیر؛	۱. گروه آسیب پذیر را در یک سطر تعریف نماید؛	دانش و درک	۱/۵ نمره	سخنرانی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی	ویدئوپرو و ژکتور و وایت برد،	۹۰	حضور به موقع در کلاس،	آزمونهای تکوینی و تراکمی

نحوه ارزشیابی	تکالیف دانشجو	زمان جلسه (دقیقه)	مواد و وسایل آموزشی	روش یاددهی یادگیری	بارم بندی سوالات	طبقه هر حیطه	اهداف ویژه (بر اساس سه حیطه اهداف آموزشی : شناختی، عاطفی، روان حرکتی)	اهداف میانی (رئوس مطالب)	تاریخ جلسه	نام مدرس	شماره جلسه
(مرحله ای و پایانی)	شرکت فعال در کلاس و مشارکت در بحث						۲. گروه‌های آسیب پذیر را نام برده و دلیل آسیب پذیری آنها را در ۲ سطر توضیح دهد؛ ۳. ارتقاء سلامت را در دو سطر تعریف نماید؛ ۴. تاریخچه ارتقاء سلامت را در ۵ سطر توضیح دهد؛ ۵. اجزاء منشور اوتاوا را نام ببرد.	نظریه ها و الگوهای حفظ و ارتقاء سلامت، مرور مطالب مهم ، ارزشیابی کلاس .			

ارزشیابی دانشجو:

۱- شرکت در تمرین های طول دوره ۲ نمره؛

۲- امتحان پایان ترم : ۱۸ نمره؛

۳- حضور فیزیکی فعال و بدون تاخیر و غیبت در طول ترم ۱ نمره.

منابع معرفی شده از سوی شورای عالی علوم پزشکی وزارت بهداشت:

1. Stanhope, Marcia & Janette Lancaster . PUBLIC HEALTH NURSING: Population – centered health care in the community . Washington : Mosby company , 2008.
2. Elizabeth T. Anderson, Judith M. McFarlane. Community As Client: Application of the Nursing Process. Last Edition

سایر منابع :

کتابهای جدید:

۱. ایلدرآبادی، اسحاق. درسنامه پرستاری بهداشت جامعه ۱ و ۲ و ۳. انتشارات جامعه نگر، ۱۳۹۵.
۲. حسینی، وحیده. پرستاری سلامت جامعه. انتشارات جامعه نگر، ۱۳۹۵.
۳. حسینی، میمنت و معصومه اسدی و زهرا حسینی. پرستاری سلامت جامعه. تهران: انتشارات اندیشه رفیع، ۱۳۹۴.
۴. سهیل اشرفی، فرخ و مریم جدید میلانی و احمدعلی اسدی نوقابی. پرستاری بهداشت جامعه ۱ و ۲ و ۳. تهران: انتشارات اندیشه رفیع، ۱۳۹۳.
۵. صحبایی، فائزه و مریم امجدی. پرستاری سلامت جامعه / فرد و خانواده / محیط. تهران: انتشارات حیدری، ۱۳۹۵.

کتابهای قدیمی:

۶. آقاملابی، تیمور. اصول و کلیات خدمات بهداشتی. تهران: انتشارات اندیشه رفیع، ۱۳۸۴
۷. بهنودی، زهرا. مبانی بهداشت جامعه ۱ و ۲. تهران: نشر بشری، ۱۳۸۸.
۸. بی آزارشیرازی، عبدالکریم. رساله نوین فقهی پزشکی، بهداشت. تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۲.
۹. بوالهروی، جعفر. بهداشت روان. تهران: نشر و تبلیغ بشری، ۱۳۷۰.
۱۰. پارک، جی ای و ک پارک. درسنامه پزشکی پیشگیری و اجتماعی. تهران: انتشارات سماط، ۱۳۹۰.
۱۱. تاونسن - جان. کلیدهای طلایی آموزش. تهران: انتشارات جیحون، ۱۳۸۳.
۱۲. چاندران، ل. راما و ت. دارمالینگام. آموزش بهداشت. ترجمه فروغ شفیعی و اذن اله گشب. تهران: انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۷۱.
۱۳. حاتمی حسین و همکاران. کتاب جامع بهداشت عمومی. سه جلدی. تهران: انتشارات ارجمند، ۱۳۸۷.
۱۴. حسینی وحیده و نسربین جعفری و رجوشانی، پرستاری بهداشت جامعه ۱. تهران: نشر جامعه نگر، ۱۳۸۷.
۱۵. دل پیشه، اسماعیل و پرپوش حلم سرشت. بهداشت مدارس. تهران: انتشارات چهر، ۱۳۷۷.
۱۶. دل پیشه، اسماعیل و پرپوش حلم سرشت. پرستاری بهداشت جامعه ۱. تهران: انتشارات چهر، ۱۳۷۶.
۱۷. سازمان بهداشت جهانی. آموزش برای بهداشت، دستورالعمل آموزش بهداشت در مراقبتهای بهداشتی اولیه. ترجمه سعیدپارسی نیا و سیمین حکمت. تهران: انتشارات چهر، ۱۳۷۱.
۱۸. سازمان بهداشت جهانی. آموزش جامعه گرا برای کارکنان بهداشت، ترجمه محب آهکی و حسین شجاعی تهرانی. گیلان: انتشارات دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی - درمانی گیلان، ۱۳۷۰.
۱۹. سازمان بهداشت جهانی - یونیسف. حقایق برای زندگی. تهران: انتشارات تربیت، ۱۳۷۰.
۲۰. سازمان بهداشت جهانی و یونیسف و یونسکو و سازمان علمی فرهنگی کشورهای اسلامی. راهنمای معلم، برنامه آموزش بهداشت مدارس ابتدایی با گرایش به جنبه های عملی آن. ترجمه لطف اله ضیائی. تهران: انتشارات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ۱۳۷۳.
۲۱. سازمان بهداشت جهانی و یونیسف و یونسکو و سازمان علمی فرهنگی کشورهای اسلامی. کتاب منبع معلم، برنامه آموزش بهداشت مدارس ابتدایی با گرایش به جنبه های عملی آن، غذا و تغذیه. ترجمه سوسن سعدوندیان. تهران: انتشارات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ۱۳۷۲.
۲۲. سازمان بهداشت جهانی و یونیسف و یونسکو و سازمان علمی فرهنگی کشورهای اسلامی. کتاب منبع معلم، برنامه آموزش بهداشت مدارس ابتدایی با گرایش به جنبه های عملی آن، بهداشت فردی. ترجمه فریده جیروتی. تهران: انتشارات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ۱۳۷۴.
۲۳. سازمان بهداشت جهانی و یونیسف و یونسکو و سازمان علمی فرهنگی کشورهای اسلامی. کتاب منبع معلم، برنامه آموزش بهداشت مدارس ابتدایی با گرایش به جنبه های عملی آن، بهداشت جامعه. ترجمه ثریا نیکنام. تهران: انتشارات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ۱۳۷۴.
۲۴. سازمان بهداشت جهانی و یونیسف و یونسکو و سازمان علمی فرهنگی کشورهای اسلامی. کتاب منبع معلم، برنامه آموزش بهداشت مدارس ابتدایی با گرایش به جنبه های عملی آن، اطلاعات بهداشتی. ترجمه گیتی افروز هدایتی. تهران: انتشارات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ۱۳۷۴. سازمان بهداشت جهانی - یونیسف. حقایق برای زندگی. تهران: انتشارات تربیت، ۱۳۷۰.
۲۵. صادقی حسن آبادی، علی. کلیات بهداشت عمومی. شیراز: دانشگاه شیراز، ۱۳۷۵.
۲۶. عبدلی یزدی، نوشین. پرستاری بهداشت جامعه ۱. تهران: موسسه سبحان، ۱۳۸۳.
۲۷. غفرانی پور، فضل الله. بهداشت عمومی برای پرستاران، پرستاری بهداشت جامعه، پیشگیری و کنترل بیماریهای واگیردار. زیر نظر دکتر حسن افتخاراردبیلی. تهران: انتشارات بشری، ۱۳۶۹.

۲۸. کونز ، کیت و سیلویا تیلفورد و یون کلی روبینسون . آموزش بهداشت ، کارآیی و تاثیر آن . ترجمه فرشته فرزبان پور. تهران : انتشارات بشری ، ۱۳۷۱.
۲۹. طب اجتماعی اطفال ۱، سمینار دانشگاه علوم پزشکی زاهدان ۱۳۶۹. تهران : انتشارات معاونت بهداشتی وزارت بهداشت ، سال ().
۳۰. گویا، محمد مهدی و همکاران. برنامه و راهنمای ایمن سازی: مصوب کمیته کشوری ایمن سازی. ویرایش ششم. تهران : انتشارات مرکز مدیریت بیماریهای وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی، ۱۳۸۸.
۳۱. گری - جان آرمسترانگ ، میوز فولر گادفری . مبانی پزشکی پیشگیری . ترجمه علی صارمی و اکبر خمسه. تهران : جهاد دانشگاهی، ۱۳۶۶.
۳۲. لوگان ، باربارا ؛ پرستاری بهداشت جامعه (خانواده محور)؛ ترجمه اعضای هیئت علمی و آموزشی دانشکده پرستاری و مامائی دانشگاه علوم پزشکی ایران ؛ تهران : انتشارات معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی ایران ، ۱۳۷۲
۳۳. مجموعه مقالات کارگاه بررسی نقش و جایگاه پرستار بهداشت در شبکه های بهداشتی - درمانی کشور . زنجان : ۱۱ الی ۱۳ مرداد ۱۳۶۸ .
۳۴. مجموعه مقالات سازمانهای یونیسف و بهداشت جهانی . کودک سالم - آینده مطمئن . ترجمه محمدباقر فتاحی و حبیب آقا بخشی . تهران : انتشارات دفتر آموزش بهداشت ، ۱۳۶۴ .
۳۵. مجموعه مقالات بسیج سلامتی کودکان . تهران : انتشارات دفتر آموزش بهداشت ، ۱۳۶۷ .
۳۶. مجموعه مقالات کنفرانسهای علمی . تهران : معاونت پرورشی ، اداره کل تغذیه و هماهنگی بهداشت مدارس، ().
۳۷. محسنی ، منوچهر . جامعه شناسی پزشکی و بهداشت . چاپ سوم . تهران : انتشارات طهوری ۱۳۶۸.
۳۸. محمدی - رخشنده. پرستاری بهداشت جامعه. تهران : انتشارات نی، ۱۳۷۹.
۳۹. مک موری ، آنی . پرستاری بهداشت جامعه ، مراقبتهای اولیه بهداشتی در محل . ترجمه آمنه انوشه و همکاران . تهران : انتشارات ارجمند ، ۱۳۷۵.
۴۰. مولوی ، محمد علی و گیتی ثمر . بهداشت همگانی . جلد ۱ و ۲. تهران : انتشارات مشکات ، ۱۳۷۲.
۴۱. میرحسینی - غلامرضا. اصول خدمات بهداشتی . تهران: انتشارات ژرف، ۱۳۷۳.
۴۲. نیلفروشان - محمد علی و بهداشت برای حوزه های علمیه. تهران : انتشارات وزارت بهداشت ، ۱۳۶۳.
۴۳. ورنر ، دیوید. بهداشت و درمان برای همه . ترجمه سعید پارسی نیا . تهران : نشر جوان ، ۱۳۷۲.
۴۴. ویلیامز، گلن . همه برای بهداشت (یا) بهداشت برای همه. ترجمه سعاد محفوظ پور و سیدرضا پرپین چی . تهران : انتشارات شهرآب ، ۱۳۷۳.
۴۵. هاشمیان ، معصومه. آموزش بهداشت و ارتباطات. تهران : انتشارات اندیشه رفیع، ۱۳۸۶.
۴۶. هیو هاووز و کریستین اسکاچمر . کودکان برای بهداشت . ترجمه منصور فاتحی . تهران : انتشارات موسسه آموزش کودک به کودک با همکاری یونیسف و وزارت آموزش و پرورش و وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی ، ۱۳۷۳.

47. Lundy-K.S. , Janes, S. . COMMUNITY HEALTH NURSING: Caring for the public's health. (1st edition). Sudbury: Jones and Bartlet, 2001.
48. Nies M.A. , McEwen M. . COMMUNITY HEALTH NURSING: Promoting the health of populations. (1rd edition). Philadelphia: W.B.Saunders,2001.
49. Wright and Leahy . NURSES AND FAMILIES . Philadelphia: davis company , 1988.

وب سایتهای مفید:

<http://iec.behdasht.gov.ir/>

<http://www.unicef.org/>

<http://www.unicef.org/iran/fa/children.html>

<http://www.who.int/en/>

<http://ina.ir/>

<http://ino.ir/tabid/40/language/fa-IR/Default.aspx>

موفق باشید